

Sool-Öen ute i världen

Allas vår Sool-Öen har fyllt 40 år och börjar så smått sprida sig i världen. Fem exemplar går årligen till USA, och ett exemplar går i motsatt riktning – till Finland. Kommunikeringen sker på två språk, nämligen soldmål och engelska.

Det var så här det började från öster. För några år sedan kom ett mail från Klauk-kala i Finland: *"Hej Margit. Vir am vartenda jätt av Sool-Öen, ännu frå byrjan. Tror du att du ädd kunna stjikka Sool-Öen a våss i fortsättnindji. Du föstår full att ä e litä krångglåt tä ta si båti Kopän vänn sumår bar-fö ita jän. Älsninggär frå Leila å Juha Lehtiranta.*

Soldmålstalande i Finland!? Namnen föreföll bekanta, och – jovisst -, efter en titt i registret såg jag att i årgång 1989 finns två artiklar vars författare har efternamnet Lehtiranta. Juhas mor Hilma skriver där om "För 50 år sedan, ett broderland i nöd. Ett flyktingöde i Sverige". Leilas artikel heter "Krigsbarn på Sollerön". Vidare finns i samma årgång en artikel av Lilly Sterner-Jonsson, "En svensk fostermor berättar". Plötsligt förflyttas jag bakåt till en tid som jag inte minns mycket om. Finska krigsbarn, *Finnkrippär*, visst fanns dom här och där, särskilt i byn Utanmyra, men det fanns tyvärr inga alls i min omgivning på södra ändan av ön. Jag inser att jag gått miste om något.

Emellertid, mailen fortsatte att korsa Östersjön, och jag förundras och imponeras av hur bra Juha skriver på soldmål. Under 2011 har en omfattande insamling av skolkort pågått inför en utställning i kommunalhuset. Även jag ville bidra med mitt 1:a klassfoto, med namn på samtliga elever. En lätt uppgift, eftersom jag ju har koll på alla klasskamrater. Trodde jag. Längst fram sitter en liten parvel som jag inte minns. Efter en djupdykning i kommunalhusets arkiv, där bl.a. gamla skolkatalogerna finns, fick jag lösningen. Namnet var Juha Lehtiranta, och vi hade alltså varit skolkamrater, åtminstone ett år.

Efter denna upptäckt och vidarebefordran kom svaret omedelbart *"Äv ir id jän a Finland å älls-å! Ä sa bi ljotroli tä a jätt litä klassmöt ättär 69 år. I mötär id nid vi båtäjsä (passagerarfartygshammen). I e jänn stäkkån kall minn litä skägg undär näsär"*. Mitt svar blev självklart: *"Vir kumum! I e je liti kelingg minn jänn"*

långg kall så a väjt år”. Och det var inga problem att hitta varandra i folkhavet på kajen.

Det blev en oförglömlig resa till staden Riihimäki, där Leila och Juha nu bor. Vi blev mycket varmt välkomnade, som gamla barndomsvänner. Båda talar ett utmärkt soldmål, och faktum är, att det var *Utåmörs-soldmål*. Fantastiskt! Många av deras kära från den tid då de bodde på Sollerön har nu gått bort, men ön finns kvar, och vi ser fram emot att ses här igen.

Tills vidare får vi läsa Leilas berättelser som följer på sid 60 i denna bok.

För att något underlätta för er som nu plockar fram Sool-Öen 1989 för att läsa sidorna 5-23 finns här ett litet släktträd.

Juha Lehtiranta, Ålpåsgården, Utanmyra,
gift med Leila Finnberg, Stunisgården, Utanmyra. S.O.Olsson som Leila skriver om i årets Sool-Öen är alltså Stunis Olof Olsson, husbonden på Stunisgården.

Jouni Lehtiranta, hos Lilly Sterner-Jonsson, Gesunda
gift med Lilja Finnberg, Lasspergården, Utanmyra

Jouko Lehtiranta, hos Lilly Sterner-Jonsson i Gesunda
gift med Lena, bor i Limmared, Västergötland och har stuga i Solleröfaboden Lövberg.

Margit Andersson